

Betreft: Inbreng wetgevingsoverleg Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Met het oog op het wetgevingsoverleg aanstaande maandag 3 juli informeren wij u graag over recente ontwikkelingen rond de situatie voor kinderen in het nieuwkomersonderwijs en geven we u onze voornaamste zorgen en vragen mee m.b.t. de *Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs*.

Het belang van onderwijs

Voor kinderen die net in Nederland aankomen moet binnen drie maanden onderwijs geregeld zijn, maar door lange wachtlijsten en het verblijf in tijdelijke opvanglocaties lukt het niet om voor alle kinderen onderwijs te organiseren. **Hoe langer kinderen niet naar school gaan, hoe lastiger het wordt om sociaal contact aan te gaan, om gemotiveerd te blijven en niet te verzuimen.** In het [recentelijk verschenen rapport](#) van Dokters van de Wereld, Rode Kruis en Pharos wordt duidelijk dat ook zorgprofessionals en locatiemanagers zich zorgen maken over de consequenties van het niet naar school gaan. Zo geven ouders aan het gevoel te hebben dat verveling bij kinderen leidt tot gedragsproblemen en dat ze niet begrijpen dat een deel van de kinderen wel en een ander deel niet naar school kan gaan.

Vanwege de specifieke kwetsbaarheid en vluchtverleden van deze groep kinderen is het niet alleen van groot belang dat zij naar school kunnen, maar ook dat op school toegang is tot psychosociale ondersteuning. In het [antwoord op de schriftelijke inbreng](#) doet de Minister een belangrijke aanbeveling aan de regering om bij het starten van een tijdelijke nieuwkomersvoorziening vooraf goede afspraken te maken tussen gemeente, jeugdhulpinstellingen en schoolbestuur over de inzet van multidisciplinaire zorg, vroeg signalering en de route naar behandeling van (ernstige) trauma's.

- Kunt u de Minister vragen om deze aanbeveling te verankeren in de *Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs*?

Randvoorwaarden

Stabiele en veilige opvang is van groot belang voor het organiseren van onderwijs voor gevluchte kinderen. **Omdat kinderen in grootschalige en tijdelijke noodlocaties worden geplaatst is het onmogelijk om toegang tot onderwijs goed te organiseren.** Grote aantallen kinderen (50-150) die tegelijkertijd geplaatst worden in een locatie zijn niet verzekerd van een plek op school en voor kinderen die continu verhuisd worden kan geen nieuwkomersonderwijs worden opgezet. In veel situaties zijn zij alweer vertrokken voordat de school opent of voordat nieuwe klassen zijn opgestart. Hierdoor wachten kinderen in sommige gevallen zelfs langer dan 8 maanden. In het [rapport De crisis voorbij](#) geven nu ook de Kinderombudsman en Nationale ombudsman aan dat door het voortdurend verhuizen basisvoorzieningen als onderwijs en zorg, als ze al geregeld zijn, steeds worden onderbroken. **Het gebrek aan continuïteit heeft grote consequenties voor de algemene ontwikkeling en welzijn van kinderen en is voor ouders een belangrijke bron van stress en zorgen over hun kinderen.** In de memorie van toelichting wordt benadrukt dat het kabinet ernaar streeft om verhuisbewegingen van jongeren in de asielopvang zo veel mogelijk te voorkomen.

- Kunt u de Minister vragen om structureel in gesprek te gaan met Staatssecretaris van der Burg over het voorkomen van de plaatsing van kinderen in grootschalige en tijdelijke locaties en aan de Kamer terugkoppelen wat de uitkomst daarvan is?
- Kunt u de uitkomsten van de gesprekken met Staatssecretaris van der Burg m.b.t. het voorkomen van veelvuldige verhuizingen van kinderen terugkoppelen aan de Kamer?

Daarnaast kan onderwijs alleen georganiseerd worden als kinderen in beeld zijn. **Toch is er nog steeds geen zicht op het aantal (leerplichtige) kinderen dat onderwijs misloopt, hoe lang al en om welke reden.** Tijdens het tweeminutendebat onderwijs aan vluchtelingen (1/02) is in een motie (van Baarle en Westerveld) aangenomen die de regering verzoekt om zich met urgentie ervoor in te spannen dat er een centraal beeld komt van de aantallen leerplichtige vluchtelingenkinderen die onderwijs mislopen, en hier binnen vier weken over terug te koppelen aan de Kamer.

- Kunt u de Kamer informeren wat nu, bijna 7 maanden later, de stand van zaken is omtrent de uitvoering van deze aangenomen motie van de Kamer? Kunt u zo spoedig de Kamer hierover informeren zodat naar mogelijke oplossingen voor deze groep kinderen kan worden gezocht?

Duurzame oplossing hard nodig

Tijdens het wetgevingsoverleg wordt de *Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs* besproken. **We beseffen dat de wet nodig is, maar maken ons tegelijkertijd zorgen over het gebrek aan een duurzame oplossing.** Zo onderschrijft UNICEF Nederland de grote zorg van LOWAN, de PO-raad en de VO-raad beschreven in een [gezamenlijke brief](#): "Ondertekenden delen de opvatting dat een lichte vorm van onderwijs beter is dan helemaal geen onderwijs, maar vrezen tegelijkertijd voor een glijdende schaal waarbij er langdurig en misschien wel blijvend wordt ingeleverd op de kwaliteit van het onderwijs aan een kwetsbare en groeiende groep leerlingen." UNICEF Nederland maakt zich ernstige zorgen over het verlagen van onderwijsstandaarden voor nieuwkomers, omdat dit de gelijke behandeling van kinderen¹ in de weg staat. Ieder kind heeft namelijk evenveel recht op toegang tot kwalitatief en inclusief onderwijs.²

De minister geeft aan na de zomer aan te slag te gaan met een verkenning en visietraject voor de besteding van het nieuwkomersonderwijs, met als doel om te komen tot een toekomstbesteding model. UNICEF Nederland juicht dit traject van harte toe, maar maakt zich zorgen over de onduidelijke tijdslijn.

- Kunt u de Minister vragen om t.b.v. de gelijke behandeling van kinderen de *Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs* een tijdelijk karakter te geven?
- Kunt u de Minister vragen om de tijdslijn van de verkenning en visietraject inzichtelijk te maken en de tussenresultaten driemaandelijks terug te koppelen aan de Kamer?

Nieuwkomersbekostiging

De huidige gedefinieerde startdatum voor de extra nieuwkomersbekostiging - de datum van binnenkomst in Nederland - in combinatie met de wachtlijsten in het onderwijs ervoor zorgt dat schoolbesturen minder lang aanspraak kunnen maken op de aanvullende nieuwkomersbekostiging dan wanneer een leerling direct na aankomst in Nederland in het onderwijs kan starten. **Zoals aangegeven door LOWAN is het zeer aannemelijk dat leerlingen, wanneer ze eerst naar een tijdelijke onderwijsvoorziening gaan, langer nieuwkomersonderwijs nodig hebben.** De Minister geeft aan dat hij voornemens is om de systematiek aan te passen, maar dat blijkt dat dit op zijn vroegst mogelijk is met ingang van kalenderjaar 2025.

- Kunt u de Minister vragen om per direct de aanvullende bekostiging minimaal te verlengen met de periode waarin een nieuwkomer is aangewezen op een tijdelijke voorziening?

¹ IVRK Artikel 2: het recht op non-discriminatie.

² Zie ook het meest recente rapport van de Kinderombudsman en Nationale ombudsman [De crisis voorbij](#) (27 juni 2023).

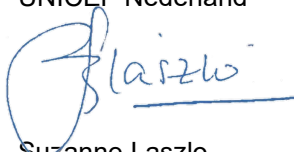
Lessen uit de tov voor Oekraïense leerlingen

Van oktober 2022 tot februari 2023 heeft de Onderwijsinspectie tijdelijke onderwijsvoorzieningen (tov) voor Oekraïense leerlingen bezocht (zie hier het [rapport](#)). Zo werd duidelijk dat niet alle besturen het inrichtingsplan voor de tov – waarin wordt beschreven hoe de tov georganiseerd is en hoe het onderwijs vormgegeven wordt - volledig hebben ingevuld. Daarnaast waren veel tov's nog niet toegekomen aan het opstellen van een doorstroomperspectief voor alle leerlingen. **Het opstellen van een inrichtingsplan en doorstroomperspectief is van groot belang voor het waarborgen van de kwaliteit van het onderwijs op tijdelijke onderwijsvoorzieningen en het bevorderen van de doorstroom naar regulier (nieuwkomers)onderwijs.** Zoals beschreven door de Onderwijsinspectie helpt het enorm om de samenwerking met bestaande nieuwkomersvoorzieningen op te zoeken zodat het opstarten van een nieuwe voorziening en het vormgeven van het onderwijsaanbod sneller gaat.

- Kunt u de Minister vragen om uit te zoeken welke obstakels gemeente- en schoolbesturen ervaren bij het formuleren van een inrichtingsplan en doorstroomperspectief om er vervolgens voor te zorgen dat gemeente- en schoolbesturen de juiste ondersteuning krijgen?
- Kunt u de Minister vragen om in de *Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs* op te nemen dat een tijdelijke onderwijsvoorziening verbonden moet zijn aan een bestaande nieuwkomersvoorziening t.b.v. het uitwisselen en borgen van expertise?

Veel dank voor het overwegen van onze aandachtspunten bij de voorbereiding van het wetgevingsoverleg. Voor eventuele vragen kunt u contact opnemen met Arja Oomkens (Senior Specialist Kinderrechten), aomkens@unicef.nl.

Met vriendelijke groet,
UNICEF Nederland

Suzanne Laszlo
Directeur

Cc. Minister voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, dhr. R. Dijkgraaf